

II

*(Komunikaty)*KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

Komunikat w sprawie ochrony informacji poufnych przez sądy krajowe w postępowaniach dotyczących egzekwowania unijnego prawa konkurencji na drodze prywatnoprawnej

(2020/C 242/01)

I. ZAKRES I CEL NINIEJSZEGO KOMUNIKATU

1. Niniejszy komunikat dotyczy ochrony informacji poufnych w postępowaniach cywilnych przed sądami krajowymi dotyczących stosowania art. 101 lub 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”).
2. W zależności od mających zastosowanie przepisów krajowych powództwa dotyczące egzekwowania na drodze prywatnoprawnej przed sądami krajowymi w UE mogą przyjmować różne formy, na przykład powództw o odszkodowanie, powództw o ustalenie lub powództw o rozstrzygnięcie nakazem sądowym. W ciągu ostatnich kilku lat gwałtownie wzrosła liczba tak zwanych następczych powództw o odszkodowanie, w toku których ofiara naruszenia prawa konkurencji ubiega się o odszkodowanie w następstwie decyzji organu ochrony konkurencji lub orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie wydanego przez sąd odwoławczy ⁽¹⁾.
3. Dostęp do dowodów stanowi istotny element w procesie egzekwowania praw, które przysługują osobom fizycznym, w tym konsumentom, oraz przedsiębiorstwom lub organom publicznym na mocy art. 101 lub 102 TFUE w powództwach dotyczących egzekwowania na drodze prywatnoprawnej przed sądami krajowymi.
4. W przypadku powództw dotyczących egzekwowania unijnego prawa konkurencji wytaczanych na drodze prywatnoprawnej sądy krajowe mogą zatem otrzymywać wnioski dotyczące ujawnienia dowodów. Sądy krajowe będą musiały zapewnić skuteczne postępowania dotyczące egzekwowania na drodze prywatnoprawnej poprzez udzielenie dostępu do informacji istotnych dla wykazania słuszności odpowiednich roszczeń lub odpowiedzi na pozew, jeżeli spełniono warunki dotyczące ich ujawnienia. Jednocześnie sądy krajowe muszą chronić interesy stron lub osób trzecich, do których należą informacje poufne będące przedmiotem ujawnienia.
5. W tym celu sądy krajowe powinny dysponować środkami ochrony informacji poufnych w sposób, który nie utrudnia skutecznego dostępu stron do wymiaru sprawiedliwości lub wykonania prawa do pełnego odszkodowania ⁽²⁾.
6. W szczególności w przypadku powództw o odszkodowanie dyrektywa w sprawie roszczeń odszkodowawczych ⁽³⁾ zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie muszą zapewnić, by sądy krajowe były uprawnione do nakazania ujawnienia dowodów, w których znajdują się informacje poufne, jeśli spełniono szereg kryteriów. Państwa

⁽¹⁾ Jean-François Laborde, „Cartel damages actions in Europe: How courts have assessed cartel overcharges” (wyd. 2019), *Concurrences Review* N° 4-2019, art. N° 92227, listopad 2019 r., dokument dostępny pod adresem: www.concurrences.com.

⁽²⁾ W odniesieniu do prawa do odszkodowania zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 czerwca 2014 r., *Kone AG i in./ÖBB-Infrastruktur AG*, sprawa C-557/12, EU:C:2014:1317, pkt 21 i 22.

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego (Dz.U. L 349 z 5.12.2014, s. 1) („dyrektywa w sprawie roszczeń odszkodowawczych”).

członkowskie zapewniają również, aby sądy krajowe dysponowały skutecznymi środkami ochrony takich informacji poufnych, przy jednoczesnym zagwarantowaniu wykonywania prawa do pełnego odszkodowania⁽⁴⁾. Jest to ważne, ponieważ sądy krajowe mogą mieć ograniczone zasoby przeznaczone do rozpoznawania wniosków o ujawnienie.

7. W tym kontekście w niniejszym komunikacie określono środki, które sądy krajowe mogą rozważyć w powództwach dotyczących egzekwowania wytaczanych na drodze prywatnoprawnej, w których pojawia się kwestia ujawnienia informacji poufnych.
8. Niniejszy komunikat ma być źródłem inspiracji i wytycznych dla sądów krajowych i nie jest dla nich wiążący. Nie zmienia on ani nie prowadzi do zmiany istniejących przepisów unijnych⁽⁵⁾, przepisów państw członkowskich ani krajowych przepisów proceduralnych mających zastosowanie do postępowań cywilnych lub do prawniczej tajemnicy zawodowej⁽⁶⁾. W szczególności środki ochrony informacji poufnych ustanowione w sekcji III niniejszego komunikatu można wykorzystać, jeśli są one dostępne w ramach przepisów krajowych i zgodne z tymi przepisami, jak również z prawami stron w postępowaniu sądowym uznanymi zgodnie z prawem unijnym i krajowym.

II. WNIOSKI O UJAWNIEŃ DOWODÓW ZAWIERAJĄCYCH INFORMACJE POUFNE PRZED SĄDAMI KRAJOWYMI

A. Istotne kwestie dotyczące wniosków o ujawnienie dowodów

9. W kontekście egzekwowania unijnego prawa konkurencji na drodze prywatnoprawnej zdolność stron postępowania cywilnego (powoda/powodów i pozwanego/pozwanym) do skutecznego korzystania ze swoich praw może zależeć od możliwości dostępu do właściwych dowodów. Strona, na której spoczywa ciężar dowodu, czasem jednak nie posiada takich dowodów lub nie ma do nich łatwego dostępu.
10. W związku z tym na wniosek strony sądy krajowe mogą postanowić o wydaniu nakazu ujawnienia dowodów. Ujawnienie będzie podlegało krajowym przepisom proceduralnym oraz administracyjnym i proceduralnym względem gospodarczym.
11. W odniesieniu do powództw o odszkodowanie dyrektywa w sprawie roszczeń odszkodowawczych zawiera w szczególności wymóg, aby państwa członkowskie zapewniały powodowi i pozwanym prawo do uzyskania ujawnienia dowodów istotnych dla roszczenia powoda lub odpowiedzi na pozew pozwanego na warunkach określonych poniżej⁽⁷⁾.
12. Po pierwsze, sądy krajowe ustalają, czy roszczenie odszkodowawcze ma racjonalne przesłanki i czy wniosek o ujawnienie dotyczy istotnych dowodów i jest proporcjonalny.⁽⁸⁾ Dyrektywa w sprawie roszczeń odszkodowawczych stanowi, że w ocenie proporcjonalności należy wziąć pod uwagę zakres i koszt ujawnienia dowodów, między innymi by zapobiec ogólnemu wyszukiwaniu informacji, które prawdopodobnie nie byłyby istotne dla stron postępowania. Wnioski o ujawnienie o bardzo szerokim lub ogólnym zakresie prawdopodobnie nie spełnią tych wymagań⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Zob. art. 5 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych. Zob. również motyw 18 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽⁵⁾ Niniejszy komunikat pozostaje na przykład bez uszczerbku dla przepisów: rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1); rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39) lub rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1). Niniejszy komunikat pozostaje również bez uszczerbku dla rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145 z 31.5.2001, s. 43), które dotyczy przejrzystości i ma na celu ujawnianie informacji ogółowi społeczeństwa; zob. wyrok Sądu z dnia 12 maja 2015 r., Unión de Almacenistas de Hierros de España/Komisja, sprawa T-623/13, EU:T:2015:268, pkt 86 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2014 r., Komisja/EnBW Energie Baden-Württemberg AG, sprawa C-365/12 P, EU:C:2014:112, pkt 100–109. W następstwie transpozycji dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych powód może w pełni opierać się na przepisach krajowych transponujących art. 5 i 6 tej dyrektywy w odniesieniu do ujawniania właściwych informacji.

⁽⁶⁾ W odniesieniu do powództw o odszkodowanie zob. art. 5 ust. 6 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽⁷⁾ Zob. motyw 15 i art. 5 ust. 1 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽⁸⁾ Zob. art. 5 ust. 1 i 3 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych; zob. również uwagi Komisji skierowane do brytyjskiego High Court of Justice z dnia 27 stycznia 2017 r. na podstawie art. 15 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, w sprawie EURIBOR, pkt 24, dokument dostępny pod adresem: http://ec.europa.eu/competition/court/antitrust_amicus_curiae.html.

⁽⁹⁾ Zob. motyw 23 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych dotyczący zasady proporcjonalności i zapobiegania poszukiwaniom o charakterze rozpoznawczym, tj. ogólnemu lub zbyt szerokiemu wyszukiwaniu informacji, które prawdopodobnie nie byłyby istotne dla stron postępowania.

13. Po drugie, we wniosku o ujawnienie wskazuje się określone środki dowodowe lub istotne kategorie dowodów „jak najdokładniej i jak najwięcej” w oparciu o racjonalnie dostępne fakty⁽¹⁰⁾. Kategorie dowodów można określić poprzez podanie wspólnych cech ich elementów konstytutywnych, takich jak charakter, przedmiot lub treść dokumentów, których ujawnienia wniosek dotyczy, czas, w jakim były sporządzane, lub inne kryteria. Na przykład wniosek dotyczący kategorii dowodów może odnosić się do danych dotyczących sprzedaży produktu Y przez przedsiębiorstwo A na rzecz przedsiębiorstwa B w latach N i N + 5.
14. Po trzecie, jeżeli chodzi o ujawnianie informacji znajdujących się w aktach Komisji lub krajowego organu ochrony konkurencji, dyrektywa w sprawie roszczeń odszkodowawczych stanowi, że przy ocenianiu proporcjonalności nakazu ujawnienia sąd krajowy musi między innymi wziąć pod uwagę, czy „wniosek został sformułowany konkretnie, odnosząc się do charakteru, przedmiotu lub treści dokumentów przedłożonych organowi ochrony konkurencji lub znajdujących się w jego aktach, a nie w formie ogólnego wniosku dotyczącego dokumentów przedłożonych organowi ochrony konkurencji”⁽¹¹⁾.
15. Należy pamiętać, że dyrektywa w sprawie roszczeń odszkodowawczych stanowi, iż w żadnym wypadku nie można ujawniać oświadczeń w ramach programu łagodzenia kar ani propozycji ugodowych (znanych również jako „dokumenty wpisane na czarną listę”)⁽¹²⁾. Ponadto jeżeli Komisja lub organ ochrony konkurencji nie zakończyły jeszcze postępowania, sąd krajowy nie może nakazać ujawnienia informacji przygotowanych przez osobę fizyczną lub prawną specjalnie na potrzeby postępowania prowadzonego przez organ ochrony konkurencji, informacji sporządzonych przez organ ochrony konkurencji i przesłanych stronom w trakcie postępowania ani wycofanych propozycji ugodowych (znanych również jako „dokumenty wpisane na szarą listę”)⁽¹³⁾.
16. Sądy krajowe mogą nakazać którejkolwiek ze stron (pozwanemu lub powodowi) lub osobom trzecim ujawnienie informacji, które podlegają ich kontroli⁽¹⁴⁾. W większości przypadków jedna ze stron postępowania lub osoba trzecia znajduje się w posiadaniu wymaganych dowodów. W niektórych przypadkach pozwani będą posiadać dowody potrzebne do stwierdzenia naruszenia lub określenia jego zakresu czasowego uzyskane dzięki posiadaniu dostępu do akt organu ochrony konkurencji (np. wcześniej istniejące dokumenty, odpowiedzi na wnioski o przekazanie informacji itp.). W innych przypadkach, na przykład w przypadku powództwa o odszkodowanie, pozwani lub powód mogą posiadać dodatkowe dowody, których nie włączono do akt organu ochrony konkurencji, a które są istotne do celów roszczenia o odszkodowanie lub odpowiedzi na pozew (np. dotyczące związku przyczynowego między naruszeniem a szkodą, ustalenia wysokości szkody⁽¹⁵⁾, oszacowania możliwego „przerzucenia” nadmiernego obciążenia przez pozwanych⁽¹⁶⁾ itp.). Może to mieć miejsce w szczególności w przypadku informacji dotyczących cen dostosowanych do klienta, przychodów lub innych danych, takich jak zachowania kupujących w kwestii cen itp.
17. Jeżeli strony lub jakkolwiek inna osoba trzecia nie mogły dostarczyć pożądaných dowodów, a wniosek o ujawnienie dotyczy dokumentu znajdującego się w aktach Komisji lub krajowego organu ochrony konkurencji, sąd krajowy może skierować nakaz ujawnienia do nich⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁰⁾ Zob. motyw 16 i art. 5 ust. 2 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽¹¹⁾ Art. 6 ust. 4 lit. a) dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽¹²⁾ Art. 6 ust. 6 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽¹³⁾ Art. 6 ust. 5 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽¹⁴⁾ Art. 5 ust. 1 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽¹⁵⁾ Komunikat Komisji w sprawie ustalania wysokości szkody w dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych (Dz.U. C 167 z 13.6.2013, s. 19), oraz przewodnik praktyczny, ustalanie wysokości szkody w dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia art. 101 lub 102 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (11.6.2013).

⁽¹⁶⁾ Jeżeli pozwany twierdzi na przykład, że powód przerzucił nadmierne obciążenie wynikające z naruszenia na swoich własnych klientów (tzw. zarzut przerzucenia obciążeń), pozwany może potrzebować dostępu do dowodów, które znajdują się w posiadaniu powoda lub osób trzecich. Zob. Wytyczne dla sądów krajowych dotyczące sposobu szacowania, jaka część nadmiernego obciążenia została przerzucona na nabywcę pośredniego (Dz.U. C 267 z 9.8.2019, s. 4).

⁽¹⁷⁾ Zob. art. 4 ust. 3 TUE w sprawie zasady lojalnej współpracy między Unią i państwami członkowskimi i art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, jeśli chodzi o wnioski do Komisji o przekazanie informacji. W odniesieniu do powództw o odszkodowanie art. 6 ust. 10 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych stanowi wyraźnie, że ujawnienie dowodów przez organ ochrony konkurencji może nastąpić tylko w ostateczności („Państwa członkowskie zapewniają, by sądy krajowe mogły wystąpić do organu ochrony konkurencji o ujawnienie dowodów, które znajdują się w aktach tego urzędu, jedynie gdy strona lub osoba trzecia nie jest w stanie lub nie może w zasadny sposób przedstawić tych dowodów”).

B. Informacje poufne

18. Ochrona tajemnic handlowych i innych informacji poufnych została zapisana w art. 339 TFUE i stanowi ogólną zasadę prawa UE ⁽¹⁸⁾. Fakt, że informacje mają charakter poufny, nie stanowi jednak bezwzględnej przeszkody dla ich ujawniania w postępowaniach krajowych ⁽¹⁹⁾. Sądy krajowe będą decydować, co może stanowić informacje poufne na potrzeby egzekwowania unijnego prawa konkurencji na drodze prywatnoprawnej w zależności od konkretnej sytuacji, zgodnie z przepisami krajowymi i innymi oraz odpowiednim orzecznictwem.
19. Z tego powodu niniejszy komunikat nie ma na celu przedstawienia definicji informacji poufnych. Można jednak czerpać inspirację z orzecznictwa sądów UE i praktyki Komisji ⁽²⁰⁾.
20. Sądy UE uznają za poufne te informacje, które spełniają następujące łączne warunki ⁽²¹⁾:
 - (i) są znane jedynie ograniczonej liczbie osób; oraz
 - (ii) ich ujawnienie może pociągnąć za sobą ryzyko wyrządzenia poważnej szkody osobie, która ją dostarczyła, lub osobom trzecim; oraz
 - (iii) interesy, które mogą zostać naruszone na skutek ujawnienia informacji poufnych, zasługują obiektywnie na ochronę.
21. W odniesieniu do pierwszego warunku – informacje mogą stracić swój poufny charakter, gdy tylko staną się „dostępne kręgom specjalistów, bądź też jeśli można wnioskować o nich na podstawie publicznie dostępnych informacji” ⁽²²⁾.
22. W odniesieniu do drugiego warunku – warto zauważyć, że aby ocenić możliwość wyrządzenia szkody, należy najpierw rozważyć charakter informacji. Zwykle uznaje się, że ujawnienie informacji, które mają wartość handlową, finansową lub strategiczną, może spowodować poważne

⁽¹⁸⁾ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 lutego 2008 r., *Varec/państwo belgijskie*, sprawa C-450/06, EU:C:2008:91, pkt 49. Zob. również wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 1986 r., *Akzo Chemie/Komisja*, sprawa C-53/85, EU:C:1986:256, pkt 28; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 maja 1994 r., *SEP/Komisja*, sprawa C-36/92 P, EU:C:1994:205, pkt 37 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2018 r., *Baumeister*, sprawa C-15/16, EU:C:2018:464, pkt 53. Ochrona informacji poufnych wynika również z prawa każdej osoby do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, określonego w art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U. C 326 z 26.10.2012, s. 391) (zob. również przywołany powyżej wyrok w sprawie *Varec/państwo belgijskie*, pkt 48).

⁽¹⁹⁾ Wyrok Sądu z dnia 18 września 1996 r., *Postbank*, sprawa T-353/94, EU:T:1996:119, pkt 66 i 89; zob. również zawiadomienie Komisji w sprawie współpracy pomiędzy Komisją i sądami państw członkowskich UE odnośnie do stosowania art. 81 i 82 Traktatu WE (Dz.U. C 101 z 27.4.2004, s. 54) („zawiadomienie w sprawie współpracy z sądami krajowymi”), pkt 24 oraz obwieszczenie Komisji dotyczące zasad dostępu do akt Komisji w sprawach na mocy art. 81 i 82 Traktatu WE, art. 53, 54 i 57 Porozumienia EOG oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 (Dz.U. C 325 z 22.12.2005, s. 7) („obwieszczenie Komisji dotyczące zasad dostępu do akt”), pkt 24. Zob. również art. 3 i 9 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem (Dz.U. L 157 z 15.6.2016, s. 1) („dyrektywa w sprawie tajemnic przedsiębiorstwa”).

⁽²⁰⁾ Zob. na przykład obwieszczenie Komisji dotyczące zasad dostępu do akt, pkt 17–19, rozdział 11 Podręcznika DG ds. Konkurencji dotyczącego postępowania w sprawie stosowania art. 101 i 102 TFUE (dokument dostępny pod adresem https://ec.europa.eu/competition/antitrust/antitrust_manproc_11_2019_en.pdf) oraz Wytyczne w sprawie wniosków o poufne traktowanie podczas prowadzonych przez Komisję postępowań z zakresu ochrony konkurencji, pkt 8–17 (dostępne pod adresem https://ec.europa.eu/competition/antitrust/business_secrets_en.pdf).

W zależności od okoliczności może jednak zaistnieć konieczność ponownej oceny poufności informacji przez sądy krajowe w kontekście powództw dotyczących egzekwowania na drodze prywatnoprawnej, nawet jeśli została ona ustalona w kontekście egzekwowania unijnego prawa konkurencji na drodze publicznoprawnej. Na przykład w postępowaniu administracyjnym strony mogły ewentualnie złożyć wnioski o zachowanie poufności wobec innych stron postępowania administracyjnego, ale mogą musieć składać inne wnioski wobec stron występujących o ujawnienie informacji poufnych do sądu krajowego w postępowaniu cywilnym. Miałyby to również zastosowanie do osób trzecich, od których Komisja lub krajowy organ ochrony konkurencji mogły uzyskać informacje w toku postępowania administracyjnego. Ze względu na upływ czasu między różnymi postępowaniami może być również istotne, aby informacje były oceniane na nowo pod kątem tego, czy nie utraciły one swojego poufnego charakteru (zob. również pkt 22 poniżej).

⁽²¹⁾ Wyrok Sądu z dnia 30 maja 2006 r., *Bank Austria/Komisja*, sprawa T-198/03, EU:T:2006:136, pkt 71; wyrok Sądu z dnia 8 listopada 2011 r., *Idromacchine/Komisja*, sprawa T-88/09, EU:T:2011:641, pkt 45; wyrok Sądu z dnia 28 stycznia 2015 r., *Akzo Nobel i in./Komisja*, Case T-345/12, EU:T:2015:50, pkt 65 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 marca 2017 r., *Evonik Degussa/Komisja*, sprawa C-162/15 P, EU:C:2017:205, pkt 107.

⁽²²⁾ Zob. na przykład postanowienie Sądu z dnia 19 czerwca 1996 r., *NMH Stahlwerke/Komisja*, sprawy połączone T-134/94 itp., EU:T:1996:85, pkt 40; postanowienie Sądu z dnia 29 maja 1997 r., *British Steel/Komisja*, sprawa T-89/96, EU:T:1997:77, pkt 29; postanowienie Sądu z dnia 15 czerwca 2006 r., *Deutsche Telekom/Komisja*, sprawa T-271/03, EU:T:2006:163, pkt 64 i 65 oraz postanowienie Sądu z dnia 2 marca 2010 r., *Telefónica/Komisja*, sprawa T-336/07, EU:T:2008:299, pkt 39, 63 i 64; zob. również obwieszczenie Komisji dotyczące zasad dostępu do akt, pkt 23.

szkody⁽²³⁾. Po drugie, konieczne jest również uwzględnienie, na ile aktualne są te informacje. Szczególnie chronione informacje handlowe, które dotyczą obecnych lub przyszłych relacji biznesowych, wewnętrznych biznesplanów lub innych informacji handlowych odnoszących się do przyszłości, można często zaliczyć (co najmniej częściowo) do informacji poufnych. Takie informacje mogą jednak utracić poufny charakter, gdy „utrącą swoje znaczenie handlowe na skutek upływu czasu”⁽²⁴⁾.

23. W odniesieniu do trzeciego warunku – interes strony polegający na chronieniu siebie lub swojej reputacji przed ewentualnym zasądzeniem odszkodowania przez sąd krajowy z powodu uczestnictwa danej strony w naruszeniu prawa konkurencji nie stanowi interesu zasługującego na ochronę⁽²⁵⁾.
24. Ponadto za informacje poufne należy uznać tajemnice przedsiębiorstwa zdefiniowane w dyrektywie w sprawie tajemnic przedsiębiorstwa⁽²⁶⁾.

C. Współpraca między Komisją i sądami krajowymi w kontekście ujawniania dowodów

25. W postępowaniach cywilnych dotyczących stosowania art. 101 i 102 TFUE sąd krajowy może zwrócić się do Komisji na podstawie art. 15 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003⁽²⁷⁾ o wydanie opinii w sprawie kwestii dotyczących stosowania unijnego prawa konkurencji lub o przekazanie wszelkich prawnych, gospodarczych lub proceduralnych informacji znajdujących się w jej posiadaniu zgodnie z zasadą lojalnej współpracy określonej w art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej⁽²⁸⁾.
26. Zgodnie z dyrektywą w sprawie roszczeń odszkodowawczych sąd krajowy może na przykład wydać nakaz ujawnienia dokumentów z akt Komisji, jeżeli żadna inna strona (lub osoba trzecia) nie może ich w sposób zasadny dostarczyć⁽²⁹⁾. W tym względzie należy koniecznie pamiętać, że – jak wskazano powyżej – Komisja nie prześle dokumentów wpisanych na czarną listę lub, jeżeli postępowanie nie zostało zakończone, dokumentów wpisanych na szarą listę (zob. pkt 15 powyżej)⁽³⁰⁾.
27. Pomoc Komisji na rzecz sądów krajowych nie może ponadto powodować naruszenia gwarancji, które osobom fizycznym i prawnym zapewnia zasada tajemnicy służbowej na podstawie art. 339 TFUE i art. 28 rozporządzenia (WE) nr 1/2003⁽³¹⁾.

⁽²³⁾ Jest to również istotne w odniesieniu do ochrony osób trzecich przed ryzykiem działań odwetowych ze strony konkurenta lub partnera handlowego, który może wywierać na te osoby znaczny wpływ w sferze handlowej lub gospodarczej. Zob. na przykład wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 kwietnia 1995 r., BPB Industries i British Gypsum/Komisja, sprawa C-310/93, EU:C:1995:101, pkt 26 i 27.

⁽²⁴⁾ Informacje, które były poufne, ale pochodzą sprzed co najmniej pięciu lat, należy uznać za historyczne, chyba że wyjątkowo wnioskodawca wykaże, że wciąż mają zasadnicze znaczenie dla jego pozycji handlowej lub pozycji osoby trzeciej; zob. w tym kontekście przywołana powyżej sprawa Evonik Degussa/Komisja, pkt 64; przywołana powyżej sprawa Baumeister, pkt 54 oraz wyrok Sądu z dnia 15 lipca 2015 r., Pilkington Group/Komisja, sprawa T-462/12, EU:T:2015:508, pkt 58. zob. również obwieszczenie Komisji dotyczące zasad dostępu do akt, pkt 23.

⁽²⁵⁾ Wyrok Sądu z dnia 15 grudnia 2011 r., CDC Hydrogene Peroxide/Komisja, sprawa T-437/08, EU:T:2011:752, pkt 49 („[...] interes spółki uczestniczącej w kartelu, polegający na uniknięciu takich powodztw [...] nie stanowi interesu godnego ochrony, z uwagi na prawo każdego do ubiegania się o odszkodowanie za szkody spowodowane przez zachowanie mogące powodować ograniczenie lub zakłócenie konkurencji (wyroki Trybunału: z dnia 20 września 2001 r. w sprawie C-453/99 Courage i Crehan, Rec. s. 6297, pkt 24, 26; z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawach połączonych od C-295/04 do C-298/04 Manfredi i in., Zb.Orz. s. I-6619, pkt 59, 61)”). Podobnie art. 5 ust. 5 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych stanowi, że interes przedsiębiorstwa polegający na uniknięciu powodztwa o odszkodowanie po naruszeniu prawa konkurencji nie podlega ochronie.

⁽²⁶⁾ Zob. art. 2 ust. 1 dyrektywy w sprawie tajemnic przedsiębiorstwa, w którym znajduje się definicja tajemnicy przedsiębiorstwa, którą należy interpretować w związku z art. 3 ust. 2 tej samej dyrektywy.

⁽²⁷⁾ Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1.

⁽²⁸⁾ Art. 15 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003; zawiadomienie w sprawie współpracy z sądami krajowymi, pkt 21, 27 i 29; przywołana powyżej sprawa Postbank, pkt 65; zob. również postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 lipca 1990 r., Imm Zwartveld, sprawa C-2/88, EU:C:1990:315, pkt 21–22. Należy zauważyć, że jeśli spójne stosowanie art. 101 lub art. 102 TFUE tego wymaga, Komisja, działając z urzędu, może przedstawiać pisemne uwagi sądom państw członkowskich i może w tym celu zwracać się z wnioskiem do odpowiedniego sądu państwa członkowskiego o przekazanie lub zapewnienie przekazania wszelkich dokumentów koniecznych do rozstrzygnięcia sprawy, zob. art. 15 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1/2003.

⁽²⁹⁾ Zob. art. 6 ust. 10 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽³⁰⁾ Zob. art. 16a ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszącego się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i art. 82 Traktatu WE, ze zmianami (Dz.U. L 123 z 27.4.2004, s. 18). Zob. również pkt 26 zawiadomienia w sprawie współpracy z sądami krajowymi dotyczący odmowy przekazania informacji z przyczyn nadrzędnych związanych z potrzebą ochrony interesów Unii lub w celu uniknięcia wszelkiego zakłócenia jej funkcjonowania i niezależności.

⁽³¹⁾ Przywołana powyżej sprawa Postbank, pkt 90. Zob. również art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przywołanej powyżej.

28. Gdy Komisja uzna, że informacje wymagane przez sąd krajowy mogą być poufne w toczącej się przed nim sprawie, zwróci się do tego sądu krajowego przed przekazaniem informacji poufnych z pytaniem, czy jest on w stanie zagwarantować i czy zagwarantuje ochronę tych informacji ⁽³²⁾. Sąd krajowy powinien wówczas skutecznie zagwarantować odpowiednią ochronę informacji poufnych, które należą do osób prawnych lub fizycznych, od których Komisja je uzyskała. ⁽³³⁾
29. Jeżeli sąd krajowy zagwarantuje, że będzie chronił te informacje poufne, Komisja prześle żądane informacje. Sąd krajowy może następnie ujawnić te informacje w ramach postępowań krajowych przy zastosowaniu środków ochrony poufności informacji, o których poinformował Komisję, i uwzględnieniu wszelkich uwag Komisji w tej kwestii.

III. ŚRODKI SŁUŻĄCE DO OCHRONY INFORMACJI POUFNYCH

A. Wprowadzenie

30. W przypadku ujawniania dowodów, które zawierają informacje poufne, należy wprowadzić środki ochrony takich informacji. Na przykład dyrektywa w sprawie roszczeń odszkodowawczych odnosi się do kilku środków, takich jak możliwość przeredagowywania dokumentów, przeprowadzania niejawnych rozpraw, ograniczania kręgu osób mających wgląd w dowody oraz zlecenia biegłym streszczenia informacji i przedstawiania ich w formie zbiorczej lub innej formie nieobjętej klauzulą poufności ⁽³⁴⁾.
31. Dobór środków zastosowanych do ochrony informacji poufnych w związku z wydaniem nakazu ujawnienia dowodów będzie oczywiście zależał od konkretnych krajowych przepisów proceduralnych, w tym od tego, w jakim zakresie określone środki są w ogóle dostępne. Sądy krajowe mogą również zażądać, aby strony dążyły do osiągnięcia porozumienia w sprawie środków ochrony informacji poufnych.
32. Sądy krajowe wybierają najskuteczniejszy środek lub połączenie środków ochrony poufności w zależności od konkretnej sytuacji. Dobór może zależeć od szeregu czynników, m.in. takich jak:
- (i) charakter i wartość handlowa/finansowa/strategiczna informacji będących przedmiotem ujawnienia (np. nazwy/imiona i nazwiska klientów, ceny, struktura kosztów, marże itp.) oraz to, czy na potrzeby wykonywania praw strony, która występuje o ujawnienie, można udzielić dostępu do takich informacji w formie zagregowanej lub zanonimizowanej, czy nie;
 - (ii) zakres ujawnienia, o które wystąpiono (tj. ilość lub liczba dokumentów, które mają być ujawnione);
 - (iii) liczba stron, których dotyczy dane postępowanie sporne i ujawnienie. Niektóre środki służące do ochrony poufności mogą być skuteczniejsze niż inne w zależności od tego, czy więcej niż jedna strona składa wniosek o ujawnienie lub ujawnia informacje;
 - (iv) relacje między stronami (np. czy strona ujawniająca informacje jest bezpośrednim konkurentem strony występującej o ujawnienie ⁽³⁵⁾, czy strony utrzymują obecnie stosunki handlowe itp.);

⁽³²⁾ Zawiadomienie w sprawie współpracy z sądami krajowymi, pkt 25.

⁽³³⁾ Zob. pkt 12 opinii Komisji z dnia 22 grudnia 2014 r. w następstwie wniosku na podstawie art. 15 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu, The Secretary of State for Health i in. przeciwko Servier Laboratories Limited i in., C(2014) 10264 final, dokument dostępny pod adresem http://ec.europa.eu/competition/court/confidentiality_rings_final_opinion_en.pdf.

⁽³⁴⁾ Zob. motyw 18 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

⁽³⁵⁾ Jeżeli na przykład strony są bezpośrednimi konkurentami, wybrany środek musi zapewniać ujawnienie informacji w sposób, który nie umożliwi stronom z umowy ani nie da przewagi konkurencyjnej stronie występującej o ujawnienie.

- (v) kwestia, czy informacje, które mają zostać ujawnione, pochodzą od osób trzecich. Należy uwzględnić prawa osób trzecich uczestniczących w postępowaniach cywilnych do ochrony ich informacji poufnych⁽³⁶⁾. Strona ujawniająca informacje może posiadać dokumenty osoby trzeciej, które mają charakter poufny względem strony składającej wniosek o ujawnienie lub względem innych stron postępowania⁽³⁷⁾.
- (vi) krąg osób uprawnionych do dostępu do informacji (tj. kwestia, czy należy ujawnić informacje jedynie zewnętrznym przedstawicielom, czy też dostęp do nich miałyby uzyskać również strona składająca wniosek o ujawnienie (przedstawiciele przedsiębiorstwa));
- (vii) ryzyko nieumyślnego ujawnienia;
- (viii) możliwości sądu w kwestii ochrony informacji poufnych w trakcie całego postępowania cywilnego, a nawet po zakończeniu postępowania; sądy krajowe mogą stwierdzać, że do skutecznej ochrony informacji poufnych nie wystarczy jeden środek i że w trakcie postępowania może zaistnieć konieczność zastosowania innych środków; oraz
- (ix) wszelkie inne ograniczenia lub obciążenia administracyjne⁽³⁸⁾ związane z ujawnieniem, takie jak wzrost kosztów lub dodatkowe kroki administracyjne dla krajowego systemu sądowego⁽³⁹⁾, koszty dla stron, możliwe opóźnienia postępowania itp.
33. W celu zapobiegania wykorzystywaniu przez strony poufnych dokumentów poza postępowaniem, w ramach którego zostały ujawnione, ważne jest, aby sądy krajowe miały możliwość nakładania odstrasżających kar za nieprzestrzeganie obowiązku ochrony informacji poufnych⁽⁴⁰⁾. Dobór najskuteczniejszych środków ochrony informacji poufnych może zależeć od istnienia oraz możliwości nałożenia i egzekwowania sankcji z tytułu nieprzestrzegania lub odmowy przestrzegania takich środków. W odniesieniu do powodztw o odszkodowanie, zgodnie z art. 8 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych, sądy krajowe muszą mieć możliwość skutecznego nakładania kar na strony, osoby trzecie i ich przedstawiciele prawnych w przypadku niewykonania lub odmowy wykonania obowiązków nałożonych nakazem sądu krajowego, chroniącego informacje poufne⁽⁴¹⁾.
34. Dokładny charakter i zakres sankcji będzie zależał od przepisów krajowych. Zgodnie z dyrektywą w sprawie roszczeń odszkodowawczych kary m.in. za niewykonanie nakazu ujawnienia lub obowiązków nałożonych nakazem sądu krajowego, chroniącego informacje poufne obejmują możliwość przyjęcia za udowodnione twierdzeń strony przeciwnej oraz możliwość zasądzenia zwrotu kosztów⁽⁴²⁾. Również na zewnętrznych radców prawnych lub biegłych mogą zostać nałożone sankcje dyscyplinarne przez ich organizacje zawodowe (np. zawieszenie, kary finansowe itp.).
35. Podsumowując, wybór środka ochrony informacji poufnych może wymagać przeprowadzenia kompleksowej oceny wielu różnych czynników. Aby wspomóc sądy krajowe w tej ocenie, w niniejszym komunikacie przedstawiono przegląd najczęściej stosowanych środków, które można wykorzystać do ochrony informacji poufnych – o ile środki te są przewidziane w przepisach proceduralnych danego państwa członkowskiego – oraz przegląd istotnych kwestii dotyczących skuteczności takich środków.

⁽³⁶⁾ Zob. w szczególności art. 5 ust. 7 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych („Państwa członkowskie zapewniają, by zanim sąd krajowy nakaze ujawnienie dowodów [...], strony, którym ujawnienie miałyby zostać nakazane, uzyskały możliwość zostania wysłuchanymi”).

⁽³⁷⁾ Strona ujawniająca informacje niekoniecznie musi być stroną, od której informacje te pochodzą. Na przykład strona mogła uzyskać dostęp do informacji pochodzących od osób trzecich w trakcie postępowania administracyjnego przed Komisją lub krajowym organem ochrony konkurencji. Uzyskanie dostępu do informacji nie upoważnia tej strony do dalszego ujawniania informacji poufnych osoby trzeciej. Na przykład w odniesieniu do wersji dokumentów nieopatrzonych klauzulą poufności dotyczących procesu gromadzenia danych, który opracowano specjalnie do celów uzyskania dostępu do akt, zob. opinia Komisji z dnia 29 października 2015 r. w zastosowaniu art. 15 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu, Sainsbury's Supermarkets Ltd przeciwko Mastercard Incorporated i in. (C(2015) 7682 final), pkt 23, gdzie Komisja stwierdziła, że do celów dochodzenia Komisji nie było konieczne zajęcie stanowiska w kwestii tego, czy informacje miały poufny charakter względem innych stron, ale że osoby trzecie, które dostarczyły informacje, mogą być przeciwne udostępnieniu tych informacji powodowi. W opinii stwierdzono, że „[...] fakt, że Mastercard może być zadowolony z zastosowanych rozwiązań, takich jak krąg osób zaufanych, niekoniecznie zadowala osoby trzecie, które przekazały informacje”. Opinia jest dostępna pod adresem: http://ec.europa.eu/competition/court/sainsbury_opinion_en.pdf.

⁽³⁸⁾ Zob. pkt 6 i 10 powyżej.

⁽³⁹⁾ Ochrona informacji poufnych w kontekście wniosków o ujawnienie może wiązać się z koniecznością zmian zwykłego funkcjonowania procedur logistycznych lub nawet telematycznych sądu lub z wprowadzeniem doraźnych procedur w poszczególnych przypadkach w granicach obowiązujących krajowych przepisów procesowych.

⁽⁴⁰⁾ Zob. np. art. 16 dyrektywy w sprawie tajemnic przedsiębiorstwa, który przewiduje możliwość nałożenia kar na każdą osobę, która nie stosuje się do środków, które nakazano wprowadzić celem zachowania poufności tajemnic przedsiębiorstwa w ramach postępowania sądowego, lub odmawia ich stosowania.

⁽⁴¹⁾ Zob. również motyw 33 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych. Możliwość zastosowania sankcji ma istotne znaczenie, ponieważ w większości przypadków sądy krajowe mogą nie być w stanie na bieżąco nadzorować przestrzegania przez dane strony zasad określonych w nakazie ujawnienia, w szczególności w przypadku kręgu osób zaufanych.

⁽⁴²⁾ Art. 8 ust. 2 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych.

B. Utajnianie

36. Sądy krajowe mogą wziąć pod uwagę nakazanie stronie ujawniającej informacje przeredagowania kopii dokumentów polegającego na usunięciu informacji poufnych. Procedura ta znana jest jako utajnianie.
37. Utajnianie może obejmować podstawienie w miejscu poszczególnych informacji poufnych informacji anonimowych lub danych zagregowanych, zastąpienie usuniętych akapitów informacyjnymi lub merytorycznymi niepoufnymi streszczeniami lub nawet całkowite wyłączenie części dokumentów zawierających informacje poufne.
38. Strona ujawniająca informacje ma obowiązek ograniczenia utajniania do elementów ściśle niezbędnych do ochrony interesów osób, od których pochodzą informacje (np. osób trzecich). Ograniczone utajnianie niektórych informacji poufnych może być wystarczające dla ochrony wszystkich informacji poufnych zawartych w jednym dokumencie lub w większej ich liczbie. Na przykład – w zależności od okoliczności sprawy – utajnianie imion i nazwisk klientów bez utajniania odpowiednich ilości dostarczanego im produktu może być wystarczające dla ochrony poufności⁽⁴³⁾.
39. Utajnianie informacji poufnych bez podstawiania w ich miejsce niepoufego tekstu może skutkować niezachowaniem odpowiedniej równowagi między prawem strony do ochrony jej informacji poufnych a prawem strony wnioskującej do dostępu do dowodów w celu uzasadnienia roszczenia lub odpowiedzi na pozew. Utajnianie obejmujące całe strony lub sekcje dokumentów lub całe załączniki może zostać uznane za nadmierne i może nie zostać zaakceptowane do celów postępowania.

B.1. Utajnianie jako skuteczny sposób ochrony poufności

40. Utajnianie może być skutecznym środkiem ochrony informacji poufnych, w przypadku których pomimo podstawienia w miejsce informacji poufnych niepoufnego tekstu ujawnione dokumenty i informacje zachowują istotny i odpowiedni charakter pozwalający stronie wnioskującej o ujawnienie na wykonywanie jej praw.
41. W związku z tym środek polegający na utajnianiu może być skuteczny zwłaszcza w przypadku, gdy informacje poufne dotyczą danych lub wskaźników rynkowych (np. obrót, zyski, udział w rynku itp.), które można zastąpić reprezentatywnymi zakresami, lub w przypadku, gdy można dokonać merytorycznego streszczenia danych jakościowych.
42. Utajnianie może również stanowić skuteczny środek ochrony informacji poufnych w przypadku, gdy ilość informacji poufnych podlegających ujawnieniu jest ograniczona. Jeżeli utajnienie jest konieczne w przypadku bardzo dużej liczby dokumentów, za bardziej odpowiednie – w zależności od okoliczności sprawy – mogą zostać uznane inne środki ochrony informacji poufnych (np. krąg osób zaufanych), mając na uwadze czas, koszt i zasoby niezbędne do przygotowania wersji dokumentów nieopatrzonych klauzulą poufności.
43. Ponadto utajnianie informacji poufnych osoby trzeciej może być również przydatnym środkiem w sprawach, w których strona ujawniająca informacje posiada informacje udzielone przez osoby trzecie, które mogą nie być poufne wobec tej strony, ale które mogą być poufne względem strony składającej wniosek o ujawnienie⁽⁴⁴⁾. Taka sytuacja może mieć miejsce na przykład w przypadku, gdy strona składająca wniosek, która uzyskałaby dostęp do informacji, oraz osoba trzecia są konkurentami. W takich przypadkach strona ujawniająca informacje może być zmuszona do zasięgnięcia opinii osoby trzeciej na temat tego, jakie informacje są poufne, lub też uzyskania jej zgody na wniosek dotyczący utajnienia.
44. Sądy krajowe mogą jednak uznać, że utajnianie jest mniej skutecznym środkiem w sprawach, w których wniosek obejmuje znaczną liczbę dokumentów osób trzecich, ponieważ proces kontaktowania się z osobami trzecimi w tym względzie może bardziej skomplikować zadanie.

⁽⁴³⁾ Dostęp do informacji dotyczących dostarczonych ilości może być istotny dla ilościowego określenia szkody poniesionej na niższym poziomie łańcucha dostaw (tj. przez konsumentów pośrednich).

⁽⁴⁴⁾ Taka sytuacja może mieć miejsce, gdy dokumenty osoby trzeciej nie obejmują informacji poufnych wobec strony ujawniającej informacje lub gdy strona ujawniająca informacje uzyskała już dostęp do wersji dokumentów nieopatrzonych klauzulą poufności, w których informacje uznane za poufne wobec strony ujawniającej informacje zostały wcześniej utajnione.

B.2. *Utajnianie informacji poufnych*

45. W zależności od danych przepisów proceduralnych sądy krajowe mogą brać mniej lub bardziej czynny udział w procesie utajniania informacji. Sądy krajowe mogą nadzorować i kontrolować proces utajniania oraz stanowić punkt kontaktu dla stron i osób trzecich. Alternatywnie, główną odpowiedzialność za sporządzenie wersji nieopatrzonej klauzulą poufności lub, w stosownych przypadkach, uzyskanie zgody osób trzecich na wniosek dotyczący utajnienia mogą ponosić strony.
46. W każdym razie sąd krajowy może uznać, że aby kierować procesem przygotowywania wersji nieopatrzonej klauzulą poufności, użyteczne będzie udzielenie stronom ogólnych lub odnoszących się do konkretnej sprawy wskazówek dotyczących toczącego się przed sądem postępowania, jeżeli jest to zgodne z krajowymi przepisami proceduralnymi. Takie wskazówki mogą być cenne, aby określić oczekiwaną przez sądy procedurę, którą powinny stosować strony podczas przygotowywania wersji nieopatrzonej klauzulą poufności.
47. W celu skutecznego rozpatrywania wniosków o utajnienie sądy krajowe mogą żądać, by strony ⁽⁴⁵⁾:
- (i) przed podjęciem decyzji co do tego, które informacje należy utajnić, zaznaczyły wszystkie informacje poufne w oryginalnych dokumentach poufnych, umieszczając je w nawiasach kwadratowych i zakreślając je bez zaciemnienia ⁽⁴⁶⁾;
 - (ii) sporządziły wykaz wszystkich informacji, których utajnienie proponują (każde słowo, dane, punkt lub sekcja, które mają zostać utajnione);
 - (iii) w przypadku każdej propozycji utajnienia uzasadniły konkretnie, dlaczego należy zachować poufność informacji;
 - (iv) zastąpiły utajnione informacje informacyjnym i merytorycznym niepoufnym streszczeniem takich informacji. ⁽⁴⁷⁾ Zwykle określenia takie jak „tajemnica handlowa”, „poufne” lub „informacje poufne” są na ogół niewystarczające. Podczas utajniania danych ilościowych (np. sprzedaż, obrót, zysk, udziały w rynku, ceny itp.) można zastosować miarodajne zakresy lub dane zagregowane. Na przykład w przypadku danych dotyczących sprzedaży lub obrotu zakresy przekraczające 20 % dokładnej wartości mogą nie być miarodajne; w tym samym duchu – w zależności od okoliczności sprawy toczącej się przed sądem – w przypadku udziału w rynku zakresy przekraczające 5 % mogą nie być miarodajne ⁽⁴⁸⁾;
 - (v) przedkładały nieopatrzone klauzulą poufności wersje stosownych dokumentów odzwierciedlające strukturę i formę wersji opatrzonej klauzulą poufności. W szczególności informacje zawarte w oryginalnym dokumencie takie jak tytuły lub nagłówki, numery stron i spisy akapitów powinny pozostać niezmienione, aby osoba czytająca dokument była w stanie zrozumieć zakres utajnienia i jego wpływ na możliwość zrozumienia ujawnionych informacji;
 - (vi) zapewniły, by przedkładane wersje nieopatrzone klauzulą poufności były rzetelne pod względem technicznym oraz by utajnione informacje nie mogły zostać odczytane w żaden sposób, także przy użyciu narzędzi kryminalistycznych.
48. Po przedłożeniu przez strony odpowiednich wniosków o utajnienie lub uzgodnieniu wniosku o utajnienie sąd krajowy podejmie decyzję, czy proponowane utajnienie jest akceptowalne.
49. Po utajnieniu wersje oryginalnych dokumentów nieopatrzone klauzulą poufności można wykorzystywać w trakcie postępowań cywilnych, a ich dalsza ochrona może nie być konieczna.

⁽⁴⁵⁾ Zob. na przykład obwieszczenie Komisji dotyczące zasad dostępu do akt, pkt 35–38; Wytyczne w sprawie wniosków o poufne traktowanie podczas prowadzonych przez Komisję postępowań z zakresu ochrony konkurencji, pkt 18–26, dostępne na stronie internetowej: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/business_secrets_en.pdf, oraz nieformalne wytyczne DG ds. Konkurencji dotyczące wniosków o zachowanie poufności, dostępne na stronie internetowej: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/guidance_en.pdf.

⁽⁴⁶⁾ Można na przykład zastosować system kodowania kolorami w celu wskazania, do której strony należą informacje poufne lub czy odnoszą się one do informacji osób trzecich.

⁽⁴⁷⁾ Zob. na przykład art. 103 ust. 3 Regulaminu postępowania przed Sądem.

⁽⁴⁸⁾ W przypadku zakresów dotyczących sprzedaży, danych dotyczących obrotu i udziałów w rynku zob. pkt 22 Wytycznych w sprawie wniosków o poufne traktowanie podczas prowadzonych przez Komisję postępowań z zakresu ochrony konkurencji, dostępnych na stronie internetowej: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/business_secrets_en.pdf

C. Kręgi osób zaufanych

50. Krąg osób zaufanych stanowi środek ujawniania polegający na tym, że strona ujawniająca informacje udostępnia określone kategorie informacji, w tym informacje poufne, jedynie określonym kategoriom osób ⁽⁴⁹⁾.

C.1. Kręgi osób zaufanych jako skuteczny sposób ochrony poufności

51. Kręgi osób zaufanych mogą stanowić skuteczny środek umożliwiający sądom krajowym ochronę poufności w wielu różnych sytuacjach.
52. Po pierwsze, kręgi osób zaufanych można wykorzystywać jako skuteczny środek służący do ujawnienia danych ilościowych (np. dotyczących przychodów, cen, marż itp.) ⁽⁵⁰⁾ bądź szczególnie strategicznych informacji handlowych, które mają istotne znaczenie dla rozszczenia danej strony, ale które bardzo trudno streścić w wymowny sposób ⁽⁵¹⁾ lub których nie można ujawnić bez ryzyka wprowadzenia nadmiernych zmian redakcyjnych ⁽⁵²⁾, a tym samym pozbawienia ich wartości dowodowej.
53. Po drugie, kręgi osób zaufanych mogą umożliwić osiągnięcie ekonomii procesowej i oszczędności kosztowej, w szczególności w przypadku, gdy liczba dokumentów, których dotyczy wnioski, jest duża, a wszystkie dokumenty znajdują się w całości w kręgu (tj. w oryginalnej wersji bez utajnienia). W praktyce strony mogą nie wyrazić zgody na ujawnienie nieutajnionych wersji niektórych dokumentów w obrębie kręgu osób zaufanych i nadal mogą musieć przygotować wersje poufne i nieopatrzone klauzulą poufności niektórych dokumentów. Nawet w takich przypadkach kręgi osób zaufanych mogą ograniczyć potrzebę dyskusji o zachowaniu poufności między stronami, a tym samym potencjalne opóźnienia.
54. Po trzecie, kręgi osób zaufanych mogą być organizowane w formie elektronicznej (np. w postaci e-ujawniania). W związku z tym w przypadku kręgów osób zaufanych nie zawsze konieczne jest fizyczne przekazanie informacji lub fizyczna obecność członków kręgu w określonym miejscu.
55. Krąg osób zaufanych może pomóc zachować równowagę między potrzebą ujawnienia informacji poufnych a obowiązkiem ich ochrony ⁽⁵³⁾. Poprzez ujawnianie dokumentów w kręgu osób zaufanych istotne informacje poufne są faktycznie ujawniane, ale potencjalna szkoda spowodowana ujawnieniem pozostaje pod kontrolą lub jest zminimalizowana dzięki umożliwieniu dostępu ograniczonemu kręgowi osób w zależności od konkretnych okoliczności charakteryzujących daną sprawę (np. w zależności od charakteru dokumentów, relacji między stronami, składu kręgu, dokumentów osób trzecich itp.).

⁽⁴⁹⁾ W zależności od jurysdykcji ten środek ujawniania określa się również jako „kluby osób zaufanych” (ang. *confidentiality clubs*) lub biura danych. Ten rodzaj środka może być również stosowany w postępowaniach administracyjnych. W odniesieniu do procedur Komisji zob. pkt 96 i 97 zawiadomienia Komisji w sprawie najlepszych praktyk w zakresie prowadzenia postępowań w związku z art. 101 i 102 TFUE (Dz.U. C 308 z 20.10.2011, s. 6); w odniesieniu do biur danych zob. pkt 9 podręcznika dotyczącego najlepszych praktyk w zakresie ujawniania informacji w biurach danych w postępowaniach na podstawie art. 101 i 102 TFUE oraz na podstawie rozporządzenia UE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw; podręcznik dostępny pod adresem http://ec.europa.eu/competition/mergers/legislation/disclosure_information_data_rooms_en.pdf. W odniesieniu do kręgów osób zaufanych zob. wytyczne dotyczące zastosowania kręgów osób zaufanych w postępowaniach Komisji, dostępne pod adresem http://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf.

⁽⁵⁰⁾ Zob. przywołane powyżej wytyczne w sprawie przerzucania obciążeń, pkt 43.

⁽⁵¹⁾ Zob. np. sprawozdanie OECD z dnia 5 października 2011 r. pt. „Procedural fairness: transparency issues in civil and administrative enforcement proceedings”, s. 12, dostępne pod adresem: www.oecd.org/competition/mergers/48825133.pdf; zob. również „Scoping note on Transparency and Procedural Fairness as a long-term theme for 2019–2020”, 6–8 czerwca 2018 r., Centrum konferencyjne OECD, s. 4, dostępne pod adresem: [www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP/WD\(2018\)6&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DAF/COMP/WD(2018)6&docLanguage=En).

⁽⁵²⁾ Na przykład w odniesieniu do danych zgromadzonych przez wykonawców zewnętrznych od uczestników badania Komisji w pkt 21 przywołanej powyżej opinii w sprawie Sainsbury's Supermarkets Ltd przeciwko Mastercard Incorporated i in. Komisja stwierdziła, że nie istniała możliwość anonimizacji informacji w sposób, który zapewniałby całkowite poszanowanie prawnie uzasadnionego interesu podmiotów przekazujących dane, polegającego na ochronie informacji poufnych tych podmiotów.

⁽⁵³⁾ Zob. w tym względzie ujawnienie informacji kręgowi osób zaufanych, do którego zobowiązał Komisję Sąd w wyroku z dnia 14 marca 2014 r., Cementos Portland Valderrivas, SA/Komisja, T-296/11, EU:T:2014:121, pkt 24: „[...] w celu pogodzenia, z jednej strony, zasady kontrydiktoryjności oraz, z drugiej strony, specyfiki fazy postępowania polegającej na wstępnym dochodzeniu, w ramach którego przedsiębiorstwo, którego dotyczy postępowanie, nie jest uprawnione do uzyskania informacji o istotnych dowodach, na których Komisja opiera swoje zarzuty, ani nie ma prawa dostępu do akt, Sąd postanowieniem z dnia 14 maja 2013 r. ograniczył prawo do zapoznania się z informacjami udzielonymi przez Komisję tylko do adwokatów skarżącej i uzależnił je od zobowiązania poufności z ich strony”.

56. Rozważając jednak, czy i w jakim stopniu dowody powinny być udostępnione kręgowi osób zaufanych, sądy krajowe mogą przywiązywać wagę do faktu, że informacje udostępnione takiemu kręgowi mogą ograniczać zakres, w jakim mogą być one dostępne lub wykorzystywane na kolejnych etapach postępowania (np. podczas rozpraw, publikacji itp.). Sądy krajowe mogą również uznać za istotną kwestię, czy wersje dokumentów nieopatrzone klauzulą poufności byłyby nadal wymagane, a jeśli tak, to w przypadku ilu dokumentów konieczne byłoby i tak utajnienie.

C.2. Organizacja kręgu osób zaufanych

57. Jeżeli sąd krajowy uzna, że krąg osób zaufanych stanowi skuteczny środek ujawnienia w danej sprawie, może on – w drodze nakazu sądowego – zdecydować o kilku istotnych aspektach, takich jak a) informacje, które mają zostać udostępnione kręgowi osób zaufanych; b) skład kręgu osób zaufanych; c) zobowiązania do zachowania poufności, które mają być podjęte przez strony; oraz d) organizacja logistyczna kręgu osób zaufanych. Niektóre aspekty mogą być już ustalone w krajowych przepisach proceduralnych lub ogólnych wytycznych wydanych przez sąd krajowy ⁽⁵⁴⁾.

a) Określanie informacji udostępnianych kręgowi osób zaufanych

58. Każdy krąg osób zaufanych, którego utworzenie nakaze sąd krajowy, będzie określał zazwyczaj kategorie informacji lub poszczególne dowody, które powinny zostać przekazane kręgowi osób zaufanych. W praktyce strony mogą uzgodnić samodzielnie lub na żądanie sądu, które dokumenty lub informacje należy przekazać kręgowi osób zaufanych, zanim sąd wyda stosowny nakaz.

b) Skład kręgu osób zaufanych

59. Po rozpatrzeniu wniosków stron, złożonych na piśmie lub na spotkaniu wyjaśniającym, albo za zgodą stron sąd może wyznaczyć osoby będące członkami kręgu osób zaufanych oraz ustalić prawa dostępu członków ⁽⁵⁵⁾.
60. Członkami kręgu osób zaufanych mogą być osoby fizyczne, które będą miały prawo dokonania przeglądu dokumentów ujawnionych kręgowi osób zaufanych. Decyzja dotycząca składu kręgu osób zaufanych będzie zależała od okoliczności sprawy, w szczególności od charakteru informacji, których dotyczy wnioski o ujawnienie.
61. Członkami kręgu osób zaufanych mogą być doradcy zewnętrzni stron (np. zewnętrzny radca prawny lub inni doradcy) oraz wewnętrzni radcy prawni lub inni przedstawiciele przedsiębiorstwa. W zależności od przepisów krajowych i szczególnych okoliczności sprawy kręgi osób zaufanych mogą składać się wyłącznie z doradców zewnętrznych lub zarówno z doradców zewnętrznych, jak i z doradców wewnętrznych.

Doradcy zewnętrzni

62. Doradcami zewnętrznymi mogą być radcy prawni i inni doradcy lub biegli, w tym księgowi, ekonomiści, doradcy finansowi lub audytorzy, w zależności od potrzeb w danym przypadku.
63. W zależności od relacji istniejącej między stroną składającą wniosek a stroną ujawniającą informacje oraz w zależności od informacji, które mają być ujawnione, sąd może uznać za konieczne ograniczenie dostępu do kręgu osób zaufanych do doradców, którzy nie są zaangażowani w procesy decyzyjne reprezentowanych przez nich przedsiębiorstw ⁽⁵⁶⁾. Często ma to miejsce w przypadku doradców zewnętrznych.

⁽⁵⁴⁾ Przykładowe środki organizacji postępowania można znaleźć w przyjętych przez Sąd praktycznych przepisach wykonawczych do Regulaminu postępowania przed Sądem, w szczególności w sekcji VI dotyczącej poufności (Dz.U. L 152 z 18.6.2015, s. 1). Na przykład w odniesieniu do zasad dotyczących kręgów osób zaufanych i zasad dotyczących biur danych stosowanych do celów procedur administracyjnych Komisji zob. sekcja 4.3 przywołanego powyżej podręcznika dotyczącego najlepszych praktyk w zakresie ujawniania informacji w biurach danych w postępowaniach na podstawie art. 101 i 102 TFUE oraz na podstawie rozporządzenia UE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw; załącznik A do podręcznika dotyczącego najlepszych praktyk, standardowe zasady dotyczące biur danych (w zakresie ujawniania informacji poufnych wyłącznie w odniesieniu do doradców zewnętrznych), dostępne pod adresem https://ec.europa.eu/competition/antitrust/data_room_rules_en.pdf; oraz przywołane powyżej wytyczne dotyczące zastosowania kręgów osób zaufanych, w szczególności sekcja 5 dotycząca umowy o wynegocjowanym ujawnieniu informacji.

⁽⁵⁵⁾ W decyzji dotyczącej składu kręgu osób zaufanych można również określić maksymalną liczbę członków danej strony.

⁽⁵⁶⁾ Zob. motyw 18 dyrektywy w sprawie roszczeń odszkodowawczych („ograniczenie kręgu osób mających wgląd w dowody”).

64. W przeciwieństwie do doradców zewnętrznych wewnętrzny radca prawny lub przedstawiciel przedsiębiorstwa mogą pełnić różne funkcje w przedsiębiorstwie i często mogą brać bezpośrednio lub pośrednio udział w podejmowaniu przez przedsiębiorstwo strategicznych decyzji. W związku z tym w pewnych okolicznościach może istnieć ryzyko, że udostępnienie kręgowi osób zaufanych niektórych informacji poufnych będzie miało wpływ na doradztwo handlowe lub strategiczne świadczone przez wewnętrznego radcę prawnego na rzecz zarządu przedsiębiorstwa. Taka sytuacja może mieć miejsce na przykład, jeżeli strony postępowania cywilnego są faktycznymi lub potencjalnymi konkurentami, a dzięki dostępowi do szczególnie chronionych informacji handlowych lub informacji strategicznych mogłyby uzyskać nieuzasadnioną przewagę konkurencyjną, jeżeli strony utrzymują stosunki handlowe lub jeżeli informacje, które mają zostać ujawnione, dotyczą nadal obowiązujących umów.
65. Podejmując decyzję o ewentualnym ograniczeniu dostępu wyłącznie do doradców zewnętrznych, sądy krajowe mogą uznać charakter informacji za istotny, jak również mogą rozpatrzyć, czy taki ograniczony dostęp pozwala stronom na skuteczne wykonywanie ich praw w postępowaniu sądowym uznanych na mocy prawa unijnego ⁽⁵⁷⁾ i krajowego.

Wewnętrzni radcy prawni lub inni przedstawiciele przedsiębiorstwa

66. Mogą zaistnieć okoliczności, w których sąd krajowy może uznać za stosowne, aby dostęp do kręgów osób zaufanych uzyskali wewnętrzni radcy prawni lub przedstawiciele przedsiębiorstwa (np. osoby zarządzające lub inni pracownicy ⁽⁵⁸⁾). Kwestię dostępu dla wewnętrznych radców prawnych lub przedstawicieli przedsiębiorstwa można oceniać indywidualnie dla każdego przypadku, a decyzja może zależeć od związku osób fizycznych wskazanych przez strony z działalnością gospodarczą, obszarem działalności lub działalnością operacyjną, których dotyczy wnioski, lub od innych okoliczności faktycznych.
67. Dostęp taki można przyznać, gdy (całość lub część) przedmiotowych informacji poufnych uznaje się za mające mniejsze znaczenie handlowe lub gdy ujawnienie pracownikom przedsiębiorstwa nie będzie przynosić szkody wynikającej na przykład ze związku między stronami.
68. Dostępu do niektórych informacji wewnętrznym radcom prawnym lub innym przedstawicielom przedsiębiorstwa można również udzielić na uzasadniony wniosek stron ⁽⁵⁹⁾, zazwyczaj w przypadku, gdy zewnętrzny radca prawny posiadający dostęp do informacji uważa, że nie jest w stanie odpowiednio reprezentować interesów swojego klienta, jeżeli określone informacje nie zostaną jego klientowi ujawnione. Taka sytuacja ma miejsce na przykład w przypadku, gdy zewnętrzny radca prawny nie jest w stanie ocenić dokładności lub istotności informacji do celów roszczenia strony lub gdy informacje mają wysoce techniczny charakter lub dotyczą produktu/usługi i do celów dokonania oceny istotności konieczna jest wiedza na temat danego sektora lub przemysłu ⁽⁶⁰⁾.
69. Ponadto w porządkach prawnych niektórych państw członkowskich może istnieć w szczególnych przypadkach możliwość złożenia wniosku o zgodę sądu krajowego na udostępnienie poszczególnych informacji wewnętrznym radcom prawnym lub przedstawicielom przedsiębiorstwa bez zezwalania osobom fizycznym na zostanie członkami kręgu osób zaufanych.

Prawa dostępu

70. Jeżeli krąg osób zaufanych składa się z połączenia zewnętrznych doradców oraz wewnętrznych radców prawnych lub przedstawicieli przedsiębiorstwa, istnieje możliwość udzielenia wszystkim członkom kręgu dostępu do wszystkich informacji ujawnionych kręgowi osób zaufanych lub udzielenia praw dostępu na różnych poziomach.
71. Kręgi osób zaufanych mogą się również składać z dwóch poziomów dostępu: wewnętrzny krąg składający się z wewnętrznych radców prawnych lub innych zewnętrznych doradców posiadających prawo dostępu do informacji szczególnie chronionych oraz zewnętrzny krąg składający się z wewnętrznych radców prawnych lub przedstawicieli przedsiębiorstwa posiadających prawo dostępu do pozostałych informacji poufnych.

⁽⁵⁷⁾ Zob. np. art. 9 ust. 2 dyrektywy w sprawie tajemnic przedsiębiorstwa.

⁽⁵⁸⁾ Np. osoby fizyczne zatrudnione przez stronę składającą wniosek na podstawie umów o pracę lub innego rodzaju umów o świadczenie usług lub umów kontraktowych.

⁽⁵⁹⁾ Zob. na przykład przywołane powyżej obwieszczenie Komisji dotyczące zasad dostępu do akt, pkt 47.

⁽⁶⁰⁾ W przypadku postępowania spornego związanego z ujawnianiem tajemnic przedsiębiorstwa w art. 9 ust. 2 dyrektywy w sprawie tajemnic przedsiębiorstwa nałożono obowiązek, aby ograniczone grono osób uprawnionych do uzyskania dostępu do dowodów składało się co najmniej z jednej osoby fizycznej z każdej ze stron. Wymóg ten ogranicza się do (domniemanych) tajemnic przedsiębiorstwa.

72. Na uzasadniony wniosek strony ujawniającej informacje sąd może – w zależności od procedury krajowej – nałożyć również szczególne ograniczenia w dostępie niektórych członków kręgu osób zaufanych do konkretnych dokumentów.
73. Dostęp do kręgów osób zaufanych pod nadzorem pozostałych osób tworzących krąg i na podstawie takich samych obowiązków zachowania poufności może również zostać przyznany pracownikom administracyjni lub personelowi odpowiedzialnemu za wsparcie (w tym na przykład zewnętrznym podmiotom udzielającym wsparcia w zakresie elektronicznego ujawniania lub postępowań spornych zatrudnionym w celu świadczenia elektronicznych usług technicznych).
74. Ponadto po podjęciu decyzji w sprawie składu kręgu osób zaufanych sąd może uznać za odpowiednie wskazanie imienia i nazwiska, roli lub funkcji oraz związku ze stronami każdego członka będącego osobą fizyczną⁽⁶¹⁾. Sąd może również wskazać pracowników sądu, którzy muszą być obecni lub którzy mogą mieć dostęp do kręgu osób zaufanych wraz ze stronami lub w innym dowolnym momencie w przypadku kręgów osób zaufanych w fizycznej lokalizacji.

c) *Pisemne zobowiązania członków kręgu osób zaufanych*

75. Sąd może poprosić, aby członkowie kręgu osób zaufanych złożyli przed sądem pisemne zobowiązania. Zobowiązania te dotyczyłyby ich obowiązków w odniesieniu do dostępu do kręgu osób zaufanych oraz w szczególności poufnego traktowania niektórych informacji ujawnianych w kręgu osób zaufanych⁽⁶²⁾.
76. Takie zobowiązania mogą dotyczyć między innymi obowiązku nieujawniania informacji poufnych bez wyraźnej zgody sądu żadnej innej osobie poza osobami wskazanymi przez sąd jako członkowie kręgu osób zaufanych, obowiązku wykorzystywania informacji poufnych wyłącznie do celów postępowań cywilnych, w których wydano nakaz ujawnienia, obowiązku zapewnienia odpowiedniej ochrony informacji, obowiązku przyjęcia środków niezbędnych w danych okolicznościach, aby uniemożliwić nieuprawniony dostęp, obowiązku niekopiowania, niedrukowania, niepozbierania, niepowielania w inny sposób ani nieprzekazywania dokumentów, do których uzyskało się dostęp, ani też nieinformowania o takich dokumentach, obowiązku zwrócenia lub zniszczenia wszelkich kopii dokumentów zawierających informacje poufne, obowiązku uniemożliwienia określonym osobom dostępu do takich dokumentów z jakiegokolwiek komputera lub urządzenia po upływie określonego terminu itp.
77. W przypadkach, w których sąd umożliwi dostęp do kręgu osób zaufanych jedynie zewnętrznym doradcom, może nałożyć na nich obowiązek nieujawniania informacji poufnych ich klientom. Może to mieć istotne znaczenie w tych jurysdykcjach, w których zewnętrzni radcy prawni są zobowiązani do przekazywania informacji klientom na podstawie zasad deontologii prawniczej lub innych przepisów⁽⁶³⁾. W tym celu, jeśli strony zgodzą się na takie ograniczenia do celów kręgu osób zaufanych, konieczne może być wyraźne zwolnienie zewnętrznych radców prawnych będących członkami kręgu osób zaufanych (i ewentualnie ich kancelarii prawnej) z obowiązku ujawniania stronom informacji dostępnych w kręgu osób zaufanych⁽⁶⁴⁾.

78. Ponadto jeżeli w skład kręgu osób zaufanych wchodzi wewnętrzny radca prawny lub przedstawiciele przedsiębiorstwa, mogą oni podlegać dodatkowym wymogom. Na przykład sąd krajowy może uznać za właściwe wydanie zarządzenia, by przez ograniczony czas dany pracownik nie pracował w linii biznesowej, której dotyczy roszczenie.

d) *Organizacja logistyczna kręgu osób zaufanych*

79. Stworzenie kręgu osób zaufanych może się wiązać z koniecznością podjęcia przez sądy krajowe decyzji dotyczących różnorodnych środków organizacyjnych, infrastrukturalnych i logistycznych.

⁽⁶¹⁾ Zob. przywołana powyżej opinia Komisji w sprawie Servier, pkt 22.

⁽⁶²⁾ Na przykład w swoich procedurach administracyjnych Komisja korzysta ze standardowej umowy poufności dostępnej pod adresem https://ec.europa.eu/competition/antitrust/nda_en.pdf.

⁽⁶³⁾ Jest to odstępstwo od zwykłej praktyki, zgodnie z którą zewnętrzny radca prawny strony ujawnia swojemu klientowi informacje i pisma procesowe otrzymane od innych stron postępowania i swobodnie je omawia ze swoim klientem.

⁽⁶⁴⁾ W swojej praktyce administracyjnej Komisja może również dążyć do odstąpienia od obowiązku ujawniania informacji między prawnikiem a klientem; zob. na przykład przytoczone powyżej wytyczne dotyczące zastosowania kręgów osób zaufanych, pkt 13 oraz przytoczony powyżej podręcznik dotyczący najlepszych praktyk w zakresie ujawniania informacji w biurach danych, pkt 23.

80. Po pierwsze, tworzenie kręgów osób zaufanych może wiązać się z fizycznym lub elektronicznym ujawnieniem informacji poufnych. Fizyczne ujawnienie może zostać zorganizowane w pomieszczeniach sądu w obecności personelu sądowego kontrolującego ujawnienie lub mogą dokonać go strony w swoich siedzibach bez udziału sądu. Fizyczne ujawnienie może wiązać się z przekazaniem papierowych kopii dokumentów, ale również z ujawnieniem dowodów w postaci płyt CD, DVD lub pamięci USB w fizycznej lokalizacji w pomieszczeniach sądu lub w siedzibach stron.
81. Jeżeli ujawnienie informacji kręgowi osób zaufanych ma miejsce w pomieszczeniach sądu, może istnieć konieczność zapewnienia przez sąd odpowiednich urządzeń służących udostępnianiu informacji, chyba że osoby wchodzące w skład kręgu osób zaufanych mają prawo korzystać z własnego sprzętu.
82. Ujawnienie informacji kręgowi osób zaufanych może odbywać się również drogą elektroniczną. W takim przypadku informacje są przesyłane do przestrzeni elektronicznej (np. chmury) i przechowywane w tej przestrzeni, a dostęp do informacji jest chroniony odpowiednim szyfrowaniem.
83. Po drugie, sąd może określić czas trwania możliwości dostępu do kręgu osób zaufanych.
84. Po trzecie, sąd może też podjąć decyzję w sprawie godzin dostępności pomieszczeń, w których dokonuje się ujawnienia (np. tylko w godzinach pracy), ewentualnego obowiązku obecności pracowników sądu w pomieszczeniach, w których dokonuje się ujawnienia, możliwości wnoszenia do pomieszczeń notatek lub dokumentów itp.
85. Ponadto, aby w trakcie postępowania zapewnić ochronę informacji poufnych ujawnionych w kręgu osób zaufanych, sądy krajowe mogą zażądać, by strony przedłożyły zarówno opatrzoną, jak i nieopatrzoną klauzulą poufności wersję pism procesowych (zawierających na przykład tylko dane ilościowe w formie zagregowanej lub anonimowej), by do informacji poufnych odnoszono się wyłącznie w poufnym załączniku lub by wprowadzono inne środki mające na celu ochronę poufnego charakteru informacji. Więcej szczegółów w tym zakresie znajduje się w sekcji IV poniżej.

D. Powoływanie biegłych

86. W niektórych jurysdykcjach sądy krajowe mogą podjąć decyzję o wyznaczeniu osoby fizycznej będącej osobą trzecią, posiadającej wiedzę fachową z danej dziedziny (np. rachunkowość, finanse, prawo konkurencji, audyt itp.), w celu udzielenia jej dostępu do konkretnych informacji poufnych, których dotyczy wnioski o ujawnienie. Rola takiego biegłego wyznaczonego przez sąd może się różnić od roli biegłych powołanych przez stronę, z których pomocy korzysta się często w niektórych jurysdykcjach, aby uzasadnić roszczenie strony lub odpowiedź na pozew.
87. Jeżeli jest to dozwolone na podstawie krajowych przepisów proceduralnych, zadaniem biegłego może być na przykład sporządzenie merytorycznego niepoufnego streszczenia informacji, które zostanie udostępnione stronie składającej wnioski o ujawnienie. Ewentualnie i w zależności od obowiązujących krajowych przepisów proceduralnych biegłemu można zlecić sporządzenie poufnej ekspertyzy, która może zostać udostępniona wyłącznie zewnętrznym radcom prawnym lub innym zewnętrznym doradcom strony składającej wnioski o ujawnienie, natomiast wersja ekspertyzy nieopatrzoną klauzulą poufności może zostać udostępniona samej stronie składającej wnioski.

D.1. Powoływanie biegłych jako skuteczny sposób ochrony poufności

88. Po pierwsze, powołanie biegłych może okazać się skutecznym środkiem w przypadku, gdy informacje mające zostać ujawnione są szczególnie chronionymi informacjami handlowymi oraz mają charakter ilościowy lub techniczny (np. informacje zawarte w księgach handlowych lub rachunkowych, dane klientów, procesy produkcji itp.). W takich przypadkach biegli mogą streścić lub zagregować informacje poufne w celu udostępnienia ich stronie wnioskującej o ujawnienie.
89. Po drugie, powołanie biegłych może również okazać się skuteczne w przypadku, gdy jedna ze stron żąda dalszego dostępu do dokumentów poufnych zawierających dane bazowe, na przykład w celu oceny solidności metod wykorzystywanych do oceny zakresu szkód, przeruconej części nadmiernego obciążenia itp.
90. Po trzecie, w sprawach, w których znaczna liczba dokumentów mających zostać ujawnionych dotyczy informacji poufnych osoby trzeciej, sądy mogą uznać wyznaczenie biegłego w celu udzielenia mu dostępu do informacji i wyrażenia opinii na temat poufnego charakteru informacji za bardziej skuteczne niż podejmowanie rozmów ze stronami na temat zakresu utajniania lub tworzenie kręgu osób zaufanych.

D.2. Zlecenie biegłym zadań

91. Sąd krajowy może wyznaczać biegłych i zlecać im zadania. W zależności od danych przepisów proceduralnych sądy krajowe mogą mieć możliwość wyznaczania niezależnych biegłych będących osobami trzecimi z listy biegłych „zatwierdzonych przez sąd”, z listy biegłych zaproponowanych przez strony itp. Zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi może również występować konieczność, by wyznaczając biegłego, sąd krajowy zdecydował, kto poniesie koszty biegłego.
92. Po wyznaczeniu biegłego sądy krajowe mogą żądać, by biegły złożył pisemne zobowiązanie do poufnego traktowania wszelkich informacji, do których uzyska dostęp.
93. Podobnie jak w przypadku członków kręgu osób zaufanych biegli mogą być zobowiązani do nieujawniania informacji poufnych żadnej osobie poza osobami wyznaczonymi przez sąd lub bez wyraźnej zgody sądu, do wykorzystywania informacji poufnych wyłącznie do celów postępowań cywilnych, w których wydano nakaz ujawnienia, do zapewnienia odpowiedniej ochrony informacji, do przyjęcia środków niezbędnych w danych okolicznościach, aby uniemożliwić nieuprawniony dostęp do informacji oraz zwrócić lub zniszczyć wszelkie kopie dokumentów zawierające informacje poufne itp. Zobowiązania te mogą również przewidywać kary w przypadku naruszenia obowiązku zachowania poufności.
94. Biegli mogą mieć obowiązek zgłaszania wszelkich konfliktów interesów, które mogą uniemożliwiać im wykonywanie zadań.
95. Ponadto sąd może zlecić biegłemu sporządzenie danego rodzaju ekspertyzy oraz może określić, czy konieczne jest sporządzenie wersji ekspertyzy zarówno opatrzonej, jak i nieopatrzonej klauzulą poufności.
96. Jeżeli sporządzana jest wersja ekspertyzy opatrzona klauzulą poufności, sąd może zadecydować o udostępnieniu ekspertyzy wyłącznie zewnętrznym doradcom stron, natomiast strony mogą uzyskać dostęp jedynie do wersji ekspertyzy nieopatrzonej klauzulą poufności. Jeżeli sąd krajowy ograniczy dostęp do wersji ekspertyzy opatrzonej klauzulą poufności przygotowanej przez biegłego tylko do zewnętrznych doradców strony, zewnętrzny doradca strony nie będzie mógł udostępnić informacji poufnych zawartych w ekspertyzie swojemu klientowi ⁽⁶⁵⁾. Jeżeli sąd zdecyduje, że dane bazowe wykorzystane przez niezależnego biegłego mogą zostać ujawnione również doradcy zewnętrznemu, konieczne mogą być odrębne ustalenia dotyczące poufności.
97. Jeżeli wewnętrzny radca prawny lub przedstawiciele przedsiębiorstwa mają dostęp do poufnej wersji ekspertyzy biegłego, sąd może zażądać od nich złożenia pisemnych zobowiązań dotyczących poufnego traktowania informacji, do których mają dostęp.

IV. OCHRONA INFORMACJI POUFNYCH W TOKU I W NASTĘPSTWIE POSTĘPOWAŃ

98. Jeżeli doszło do ujawnienia informacji poufnych, sądy krajowe mogą rozważyć sposób wykorzystania tych informacji w trakcie i po zakończeniu postępowania ⁽⁶⁶⁾. Na przykład jeżeli zewnętrzni lub wewnętrzni doradcy stron wykorzystują informacje udostępnione kręgowi osób zaufanych lub zawarte w poufnej ekspertyzie w swoich pismach procesowych, sądy krajowe mogą nakazać im odnoszenie się do takich informacji wyłącznie w poufnych załącznikach dołączanych do głównych pism procesowych ⁽⁶⁷⁾.
99. Jeżeli zewnętrzni radcy prawni stron lub świadkowie chcą odnosić się do informacji poufnych podczas rozprawy sądowej lub gdy w sprawie takich dowodów przesłuchiwany jest biegły, sądy krajowe mogą zorganizować rozprawę przy drzwiach zamkniętych, jeżeli jest to możliwe zgodnie z obowiązującymi przepisami proceduralnymi. Alternatywnie, doradcy stron mogą przekazać sędziemu takie informacje ustnie bez ujawniania ich podczas postępowania jawnego.
100. Potrzeba ochrony informacji poufnych może również pojawić się później, na przykład w chwili przyjmowania, ogłaszania lub publikacji wyroków, podczas postępowań odwoławczych lub w przypadku wniosków o wgląd do akt sprawy.

⁽⁶⁵⁾ Podobnie jak w przypadku kręgu osób zaufanych w odniesieniu do zewnętrznych radców prawnych, klienci mogą być zmuszeni do zwolnienia zewnętrznych doradców z obowiązku ujawniania im informacji poufnych zawartych w ekspertyzie. Zob. pkt 77 powyżej.

⁽⁶⁶⁾ Ochrona informacji poufnych stanowi ogólną zasadę prawa UE. Zob. przypis 18 powyżej.

⁽⁶⁷⁾ Wersje pism procesowych nieopatrzone klauzulą poufności muszą umożliwić pozostałym stronom zrozumieć argumenty i dowody, o których mowa, tak by mogli omówić sprawę ze swoimi przedstawicielami prawnymi i wydać im odpowiednie zalecenia.

A. Rozprawy przy drzwiach zamkniętych

101. Zgodnie z zasadą jawności postępowania postępowanie cywilne ma charakter publiczny ⁽⁶⁸⁾ i sądy krajowe mogą rozważyć interes dotyczący ochrony informacji poufnych w stosunku do potrzeby ograniczenia zakłóceń stosowania zasady jawności postępowania.
102. W zależności od przepisów krajowych sądy mogą podjąć decyzję o wykluczeniu odniesień do informacji poufnych podczas rozpraw publicznych lub przeprowadzania przy drzwiach zamkniętych tych części rozpraw, podczas których mogą być omawiane informacje poufne. W tym drugim przypadku sądy krajowe będą musiały podjąć decyzję dotyczącą osób, które będą miały prawo uczestniczyć w posiedzeniu niejawnym. Decyzja ta może zależeć od sposobu ujawnienia informacji poufnych i osób, którym zostały one ujawnione (np. zewnętrznym doradcom stron, biegłemu, przedstawicielom przedsiębiorstwa będącego stroną itp.).
103. W tej części rozpraw, które odbywają się za zamkniętymi drzwiami, zasadniczo będą mogli uczestniczyć wyłącznie ci doradcy zewnętrzni lub wewnętrzni radcy prawni lub inni przedstawiciele przedsiębiorstwa, którzy uzyskali dostęp do poufnych dokumentów w kręgu osób zaufanych, oraz (w stosownych przypadkach) biegły, który uzyskał dostęp do informacji.
104. Rozprawy przy drzwiach zamkniętych mogą stanowić skuteczny sposób przesłuchiwania stron lub świadków w sprawie poufnych dowodów ujawnionych kręgowi osób zaufanych lub przesłuchania biegłego w sprawie poufnych dowodów zawartych w jego ekspertyzie.

B. Ogłaszanie stronom i publikacja

105. Może zająć potrzeba, by sąd rozważył sposób ochrony informacji poufnych w wersji wyroku, która ma zostać ogłoszona stronom, bez uszczerbku dla prawa stron do odwołania.
106. Ponadto, jeżeli decyzje lub wyroki są publikowane, sądy krajowe mogą mieć obowiązek ochrony informacji poufnych. Aby chronić informacje poufne stron lub osób trzecich, podczas wydawania wyroku i nakazywania jego publikacji, sądy krajowe mogą rozważyć anonimizację wszelkich informacji, które mogłyby pozwolić na identyfikację źródła informacji, lub utajnienie w publicznie dostępnej wersji orzeczenia tych części, które odnoszą się do informacji poufnych ⁽⁶⁹⁾. W ramach tego procesu sąd może zwrócić się do stron o pomoc w określeniu informacji, które nie powinny być ujawniane szerszemu gronu odbiorców (np. żądając wersji ze znacznikami) ⁽⁷⁰⁾.

C. Wgląd do akt sprawy

107. Może zająć potrzeba, by sądy krajowe chroniły informacje poufne w związku z wnioskami o wgląd do akt sprawy (do wersji wyroku opatrzonej klauzulą poufności albo do całych akt), jeżeli wnioski takie można składać na podstawie krajowych przepisów proceduralnych.
108. W zależności od przepisów krajowych sądy mogą podjąć decyzję o ograniczeniu dostępu do akt sprawy w odniesieniu do części akt sprawy (np. o odmowie dostępu do dokumentów ujawnionych kręgowi osób zaufanych, ekspertyz, protokołów posiedzeń przy drzwiach zamkniętych, wersji pism procesowych opatrzonych klauzulą poufności itp.) albo w odniesieniu do całych akt.

⁽⁶⁸⁾ Zob. art. 6 europejskiej konwencji praw człowieka i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przywołanej powyżej. W niektórych państwach członkowskich wyjątki od tej zasady mogą być związane z zachowaniem porządku publicznego, ochroną praw podstawowych lub innymi celami nadrzędnymi.

⁽⁶⁹⁾ Zob. również art. 9 ust. 2 lit. c) dyrektywy w sprawie tajemnic przedsiębiorstwa.

⁽⁷⁰⁾ Wskazówki dotyczące sposobu przeprowadzenia tego procesu można znaleźć w wytycznych w sprawie przygotowywania publicznych wersji decyzji Komisji, dostępnych na stronie: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/guidance_on_preparation_of_public_versions_antitrust_04062015.pdf.

109. W tym względzie sądy krajowe mogą rozważyć m.in. zwrócenie się do stron o wskazanie, które dokumenty są poufne, tak aby nie były one dostępne dla osób niebędących stronami postępowania, lub zażądanie wersji dokumentów nieopatrzonych klauzulą poufności do akt sprawy. Na przykład, jeżeli w trakcie postępowania ujawniono znaczną liczbę dokumentów poufnych i w celu ochrony poufności wykorzystano takie środki jak kręgi osób zaufanych, sąd może również rozważyć zarejestrowanie w aktach sprawy jedynie nieopatrzonych klauzulą poufności wersji pism procesowych, protokołów z posiedzeń przy drzwiach zamkniętych ⁽⁷¹⁾ lub ekspertyz biegłych. Sąd może również rozważyć zapieczętowanie akt sprawy w celu częściowego lub całkowitego ograniczenia dostępu do akt na określony czas.
110. W trakcie podejmowania decyzji o częściowym lub całkowitym ograniczeniu dostępu może zająć potrzeba, by sądy przeanalizowały m.in., kto występuje z wnioskiem o wgląd do akt sprawy. Na przykład może zająć potrzeba, by sądy wzięły pod uwagę, że osoby wnioskujące o wgląd mogą działać na tym samym rynku lub prowadzić tego samego rodzaju działalność gospodarczą co strony postępowań cywilnych (np. konkurenci stron, partnerzy biznesowi itp.) oraz mogą mieć szczególny interes w uzyskaniu wglądu do akt sprawy po zakończeniu postępowania.

⁽⁷¹⁾ Środek ten może być konieczny, jeżeli podczas przesłuchania przy drzwiach zamkniętych odniesiono się do informacji poufnych i zapisano je w protokole. Jeżeli jest to jednak możliwe na mocy obowiązujących przepisów krajowych, sąd może zdecydować, że niektóre informacje są podawane przy drzwiach zamkniętych bez zapisywania ich w protokole. W takiej sytuacji sporządzanie nieopatrzonych klauzulą poufności wersji protokołu z przesłuchań przy drzwiach zamkniętych może nie być konieczne.